

alatt, mint aminő a mulban volt, hogy a kövezési programot évenként állapították meg a szerint, amint egyes bizottsági tag uraknak befolyása azt megszabta, hanem olyat, hogy városrészenként állapították meg a kövezetlen utcák száma, ezután a mérnöki hivatal készítsen javaslatot, hogy a közérdek szempontjából mely városrészből mely utcák vétessenek fel az első, második stb. években végleges rendezés alá.

Ha tehát kétszáz utcát veszünk, hogy husz év alatt ezeket kiépítjük, úgy évenként tíz utcát kell évi sorozat szerint felvenni, amelyik évben az ki fog építtetni. A tíz utca közül például kettő a Belváros (Ujszeged), három Felsőváros, kettő a Rókus és három az Alsóváros utcáiból jelölendő ki, amelyekben oly feltöltéssel egybekapcsolt burkolás és csatornázás építtessék ki, hogy a végleges csatornázás kiépíthető legyen. Minden utcában épülő csatorna már a végleges csatornázásnak egy kiegészítő része legyen. Így megállapíthatjuk pontosan, hogy husz éven belül melyik utcára melyik évben kerül a sor s nem lesznek évenként meddő viták, hogy kinek az utcáját rendezzék előbb. Ennek a pongyola tervezetnek azonban megvan a maga pénzügyi része is. Ha a város közönsége a köznek vagyonával és munkájával a ház- és telektulajdonosoknak nagy vagyoni előnyt, vagy értékelkedést biztosít, úgy méltán és jogosan követelheti a város közönsége, hogy az ő munkája által egyeseknek szerzett értékelkedésnek egy hányada a köznek visszatéríttessék.

Nem kell nagy fantázia ahhoz, hogy minden ember elképzelhesse azt, hogy egy sártengerbe hulladt utcát, ha a város véglegesen kiképezet, feltöltet, burkoltat, csatornával, járdával, világítással és vízvezetékekkel ellátat, akkor abban az utcában lévő házak és telkek mily szédületes összeggel érnek többet a régi értéküknél és ezen ingatlanok hozadéka is mennyivel emelkedik.

Ezt az értékelkedést pedig nem a ház- és telektulajdonos munkája hozza létre, hanem az egész város közönségének munkája, ennél fogva joga van a város közönségének ahhoz, hogy egyesek vagyonértékének emelésére fordított munkájának legalább egy rész-értéke a köznek visszatéríttessék. A város ezt az eredményt pedig csak úgy érheti el, ha a városrendezési kérdéssel együtt elkészíti a csatornázási és burkolathozzájárulási szabályrendeletet, valamint az értékelkedési szabályrendeletet is.

Ezekben a szabályrendeletekben lehet gondoskodni arról is, hogy akik eddig ingyen részesültek a városrendezés előnyeiben, azok meghatározott időre megszabott évi járulékot fizessenek, hogy ezzel az osztó-igazságnak is eleget tegyünk.

Bizonyára lesznek olyanok, akik a mai időben mosolyognak azon, hogy miként lehet most városrendezési nagy kérdéssel előhozakodni, mikor ma elsősorban a mindennapi kenyér megteremtéséről is alig lehet gondoskodni. Ezeknek a kishitű embereknek azt mondom, hogy a város vagyoni ereje ma is az, ami békében volt. A föld hozadéka ma is aranykoronában jut kifejezésre, ennél fogva a város földvagyonának is aranyat kell hozni, éppen úgy, mint magánemberek földvagyonának. A város közönségén áll, hogy a jobbat válassza s ezzel a fejlődés útjára lépjen. A fejlődés az élet, a megállás nem élet, hanem halál. Ego.

ELADÓ

kertes családi házak, uri magánházak, bérházak, ujszegedi kertes villák, kisebb-nagyobb tanyák és urti birtokok, szőlőtelepek, kertek, ház helyek, malmok, ipartelepek, szállodák, vendéglők, berendezett szegedi és vidéki ételképes üzemek. Bútorozott szobák. Lakáscserék. Társulások. Pénzkölcsön. MÉZER orsz. áru- és ingatlanforgalmi irodájában, az Orsz. Földb. Biróság által engedélyezve, Szegeden, Bástya-utca 19. Kulturpalotánál.

Rendkívül magas árat fizetek

arany, ezüst és brilliánsért, valamint kinaezüst dísz tárgyakért

Fischer József, Kárász-u. 14.

Kávéházak, vendéglők és szállodák alkonya.

(A Szeged tudósítójától.) Mai számunkban behatóan foglalkoztunk a Próféta-szálloda és étterem ügyével, amely talán legtipikusabb példája annak a fékezhetlen mohóságnak, amelylyel egyes házigazdák az új lakásrendelet által megereszített gyeploket ráhúzzák a tehetetlen lakókra és üzlettulajdonosokra. Világos, hogy a hiba eredete nem éppen a házigazdáknak van, hanem a lakásrendelet bölcs konstruálójának, akik nem elég körültekintéssel alkották meg chef d'oeuvre-jüket. Mert a házigazdák minden méltányosság mellőzésével végrehajtják azt, amit a „szociális” ügyek minisztere számukra megengedhetőknek írt elő.

A lakásrendeletet jobbról-balról keresztül-kasul bíralták már, mi nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni. Inkább azokat a jelenségeket vizsgáljuk, amelyek a rendelet nyomán fakadtak. A lakásrendelet hatása a kávéházak, éttermek és szállodák lakbéremelésénél jelentkezik legkirívóbban. Ez természetes is, hiszen nagy üzem nagy helyet foglal és békében is ezek fizették a legmagasabb házbéreket. Elfelejtik azonban, hogy éppen ezek az üzemek azok, amely árvizsgáló bizottsági és más hadikoriátások mellett állapíthatják meg árait, tehát a felemelt házért nem tudják olyan könnyűszerrel áthárítani a közönségre, mint azt más kereskedő vagy iparos teheti. De még ha az áthárítás menne is valahogyan, akkor is lehetetlen Szegeden rentabilissá tenni az üzemet, mert a forgalom olyan kicsiny, hogy erre talán sehol az országban nincs példa.

Kérdést intéztünk néhány szállodához, vendéglőhöz és kávéshoz, hogy milyen helyzet állott elő iparukban a legújabb házbéremelésével kapcsolatosan. Schermana Kálmán, a Tisza-szálló bérlelője a következőket mondotta:

— Még nem tárgyalom a háztulajdonossal és így nem tudom, mennyivel emel. Ha a lakásrendelet által megengedett mértékhez ragaszkodni fog, akkor lehetetlenné válik az üzlet fentartása. Legjobb lesz, ha kimegyünk az utcára és bezárjuk a boltot. A lakásrendeletet a budapesti viszonyokhoz idomították, de nem gondoltak arra, hogy vidéken a forgalom jóval kisebb, mint a fővárosban. Budapestén sor állnak az emberek a szobáért, itt alig van néhány olcsó hónapos vendég és átvonuló tisztelnek kell adni szobát napi negyven korondért.

— A forgalom hiányának főleg az az oka, hogy az elszakított területekkel nem Szegeden át érintkeznek az emberek. Aki Romániába megy, vagy onnan jön, az Budapest—Békéscsaba—Arad-felé utazik, Szabadkára pedig Kelebbián át mennek. Ilyen módon Szeged teljesen kikapcsolódik az idegenforgalomból. De nem csak a szállodák üresek, hanem tessék megnézni a kávéházakat és az éttermeket. Konának az ürességtől, már a mostani árak mellett is, hát még ha a házbéremelés növelni fogja a drágaságot. Ezért tartjuk igazságtalannak a főzélék-feltétes rendszert, mert míg Budapestén könnyen áthárítják a deficitet a többi ételneműekre, addig Szegeden jóformán mindenki főzélék-feltétet eszik.

A Royal-szálló tulajdonosa a következőket adta elő:

— Jellemző, hogy 72 szobánk van és tegnap például 16 vendégünk volt. Ez mindent megmagyaráz. Súlyos teher, hogy az átvonuló tisztelnek még mindig negyven korondért kell szobát adni. Kiutazásunk szerint 1920-ban 1762, 1921-ben 2569 és a múlt évben 891 szobát vettek igénybe az átvonuló tisztel. A város azonban nem hajlandó felemelni a 40 koronás napi bért. Az én házbérem 1923. novembertől három millió korondra emelkedik. A forgalom azonban nem fog a százötvenszerezésére emelkedni. És az árak sem emelkednek 150 százalékkal. Tessék összehasonlítani a budapesti árakat a szegediekkel. Budapestén a Biannia harmadik emeletén egy szűk udvari szoba 2000 korona. Nálunk a következő árak vannak:

egy ágyas utcai szoba	980 korona
„ „ udvari szoba	700 „
két „ utcai szoba	1260 „
„ „ udvari szoba	980 „
„ „ szalon	1400 „

— A világításért száz korondt kérhetünk. (Budapestén a villany 10, nálunk 30 korona.)

A város ötven korondt kér egy darab bejelentő lapért. Fizetjük még a forgalmi adót és a városi adót. Budapestén tömve vannak a szállodák, nálunk üresek, de azért nálunk épp úgy emelik a házért, mint Budapestén.

A Korzó-kávéház egyike a legsúlyosabban megterhelt üzleteknek. 1923 november elsejétől hárommillió korondra emelték fel a Korzó-kávéház bérét, ami után még 25 százalékos kincstári haszonrészesedést kell fizetni. A Korzó-kávéházat tehát körülbelül 12 000 korona házber terhe naponta. Ez csak a házber, de hol vannak még az üzemi kiadások? Valóban a sir szélén állnak a kávéosok és a vendéglősök, de ki hinné, hogy még a kiskorcsmákra is a tönkrejutást jelenti az új lakásrendelet. Csak egy példát mondunk: a Kossuth Lajos-sugárút és Tisza Lajos-körut sarkán levő Báló-korcsma bérét novembertől egymillió kétszáz ezer korondban állapította meg a házigazda.

Vajjon arányban áll-e a mai kereseti viszonyokkal, hogy egy házigazdának milliókra menő tiszta jövedelme legyen egyetlen üzlethelyiség után? Mert például ha a Próféta után ötmillió házért kell fizetni és kosztot kell adni a Lichtenegger-családnak, akkor a házigazda jóformán 15 000 korondt keres naponta tisztán. Ennyit pedig aktív munkával senki sem keres ma Magyarországon.

Nem kell külön kommentár, hogy a közönség lássa azt az anarchiát, amely az új házbéremelések nyomán fakad. A nemzet érdekében látjuk jónak, ha a házigazdák méltányosságára apellálunk. A házigazdáknak be kell látniuk, hogy a 20 000 korondról három millióra fel emelt házber egy üzletre nézve annyit jelent, mint a hóhér kötele.

Az erdélyiek kisajátított földjeinek kérdése a Népszövetség előtt.

A népszövetségi tanács ma foglalkozott a magyar kormányának a román fenhatóság alá került földbirtokok elsajátításáról szóló panaszával. A román kormány ezzel a rendszabállyal élt azok ellen, akiknek a birtoka az elszakított területen van, de akik igénybe vették a békeszerződésben biztosított jogokat és Magyarország javára optáltak. A magyar kormány nézele az, hogy a román kormány rendszabályai ellentétben vannak a trianoni szerződés határozatával. A magyar megbízott Lukács György volt miniszter és Gajzágó László követ-ségi tanácsos a békeszerződések határozmányaira hivatkoztak, amelyek a magyar optáltaknak földjeikkel való szabad rendelkezés jogát biztosították. Felemlítették, hogy az elsajátítások alkalmasak arra, hogy Magyarország és Románia között a jó viszonyt megzavarják és eszerint a népszövetségi paktum 11. cikkelye ama szakaszának értelmében a népszövetségi tanácsnak kell közbelépni. Ezenkívül a nagyköveti konferencia 1922. évi augusztusi jegyzékével a magyar kormányt a népszövetségi tanácshoz utasította panaszával. Jogi szempontból a román törvényhozás a békeszerződésekbe ütközik, mert a román törvények kimondják, hogy azok az ingatlanok, amelyeknek tulajdonosai távol vannak, kisajátíthatók és akik 1918 december 1-től a törvényjavaslat beterjesztéséig nem tartózkodtak Romániában, távollévőknek tekintendők. Ezenkívül az új román alkotmány is kimondja, hogy csak románok szerzhethetnek földet, idegenek birtokai pedig kártérítés ellenében bármikor elsajátíthatók.

A magyar delegáció ezért azt indítványozza, hogy a Népszövetség a tulajdonjogi rendelkezések sürgősségére való tekintettel még ebben az ülésszakban adjon helyet Magyarország előterjesztésének és döntését gyakorlatilag alkalmazza a mostani helyzetben. Mondja ki tehát, hogy a román törvény rendelkezései a békeszerződésbe ütköznek, rendelje el továbbá, hogy a román földreform által sújtott földbirtokok tulajdonosainak visszaadandók s biztosítsa a földbirtokosokat birtokuk biztonságáról a jövőben és védje meg őket a zaklatásoktól.

Valódi angol szövetek

és az összes bélésláruk nagyban és kicsinyben a legolcsóbb árban kaphatók 151

Schatz M. Fiai cégnél Szeged, Kőlcsey-utca 4.